

Eduskunnan talousvaliokunta

U 6/2013 valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (tupakkatuote)

Tupakkatuotedirektiivin uudistaminen, COM(2012) 788 final

Kiitän mahdollisuudesta esittää IPR University Centerin näkemyksen tupakkatuotedirektiivin uudistamisesta. Otan kantaa ainoastaan niihin esityksiin, jotka koskevat tupakkatuotteiden pakkausmerkintöjä ja pakkauksia. Huomiota tulen kiinnittämään lähinnä tavaramerkin käyttämisen tai tuotteen muun erottamiskykyisen ulkoasun sääntelyyn.

Tavaramerkin tarkoituksena on erottaa tuotteiden kaupallinen alkuperä. Tavaramerkkiin liittyy myös lupaus siitä, että tuote täyttää ne ominaisuudet, jotka kuluttaja tuotteelta odottaa. Tavaramerkin tarkoituksena on myös helpottaa kuluttajan valintaa. Yrityksille tavaramerkki on tärkeä kilpailun väline. Ilman tavaramerkkiä tai pakkaukseen liittyviä erottuvia elementtejä yrityksille jää ainoaksi kilpailukeinoksi tuotteiden hinta.

Tuotevääreennökset vääristävät kilpailua ja johtavat kuluttajaa harhaan tuotteen ominaisuuksista tai laadusta. EU:ssa on ns. tuotevääreennösasetuksella luotu menettelytapa, jolla tuotevääreennösten pääsy EU:n markkinoille pyritään estämään. Järjestelmän kehittämiseksi entistä toimivammaksi on perustettu Observatory elin EU:n harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) yhteyteen. Tuotevääreennösten tunnistamisessa ja pysäyttämässä on tavaramerkillä merkittävä asema.

Tupakan pakkausmerkintöjen ja pakkausten sääntely direktiivissä esitetyllä tavalla heikentää jo tavaramerkin asemaa. Valtioneuvoston esittämä kanta siitä, että pyrkimyksenä olisi vaikuttaa siihen, että EU:ssa otettaisiin käyttöön tuotemerkkejä sisältämättömät jälleenmyyntipakkaukset, vesittää tavaramerkin tarkoituksen tupakkatuotteiden osalta kokonaan.

Seurauksena tuotemerkkejä sisältämättömien jälleenmyyntipakkausten käyttöön ottamisesta on todennäköisesti, että ainoa tupakkatuotteisiin liittyvä kilpailukeino tulisi jatkossa olemaan hinta. Hinnan merkitys kulutuksessa on suuri, joten hinnan lasku saattaisi johtaa kulutuksen lisääntymiseen eli päinvastaiseen tulokseen kuin mihin direktiivissä on pyritty. Samalla tuotteiden laadun valvonnasta jää yksi elementti pois, kun tuotteen kaupallista alkuperää ei pystytä tavaramerkin perusteella päättelemään. Tavaramerkin haltijalla on voimakas intressi valvoa, että liikkeellä on ainoastaan aitoja tuotteita. Tavaramerkin haltijoiden oma aktiivisuus tuotevääreennösten estämisessä on välttämätöntä. Ehdotuksen toteuttaminen johtaa jo nyt siihen, että tuotevalvonta muuttuu viranomaispainotteiseksi.

Tupakan haitallisuudesta tuskin kukaan on eri mieltä, mutta hyvään elintapaan liittyvissä keskusteluissa nousee esille myös esimerkiksi sokerin ja rasvan haitalliset vaikutukset. Tavaramerkin käytön kieltäminen yhden tuoteryhmän osalta antaa voimakkaan

signaalin, joka saattaa johtaa samankaltaiseen menettelyyn myös muiden tuoteryhmien osalta.

Kansallisella sääntelyllä on Suomessa jo viety tupakkatuotteet pois näkyvistä. Valistus tupakan haitallisuudesta on käsitykseni mukaan ollut suurin vaikuttava tekijä siihen, että tupakointi on viime vuosina vähentynyt.

Valtioneuvoston kannan mukaisella tuotemerkkien käytön kieltävällä kannanotolla ei ole osoitettu saavutettavan selkeää hyötyä tupakoinnin vähentämiseksi. Sen sijaan kieltämällä tuotemerkkien käyttö kokonaan aiheutetaan haittaa tavaramerkkien haltijoille ja avataan tie siihen, että tavaramerkkien käyttämistä rajoitetaan tulevaisuudessa muissakin yhteyksissä. Samalla tuotteiden laadun valvontaa heikennetään.

Helsingissä 22.3.2013

Marja-Leena Mansala
pääsihteeri, IPR University Center